

MEMORIA XUSTIFICATIVA DO CONVENIO DE COLABORACIÓN ENTRE A VICEPRESIDENCIA PRIMEIRA E CONSELLERÍA DE PRESIDENCIA, XUSTIZA E DEPORTES, A CONSELLERÍA DE PROMOCIÓN DO EMPREGO E IGUALDADE E AS ORGANIZACIÓNS NON GOBERNAMENTAIS SOLIDARIEDADE INTERNACIONAL DE GALICIA, ASOCIACIÓN GALEGA DE COMUNICACIÓN PARA O CAMBIO SOCIAL (AGARESO) E ASOCIACIÓN ECOS DO SUR PARA O APOIO CONXUNTO AO I PROGRAMA GALEGO DE ACOLLIDA TEMPORAL A MULLERES DEFENSORAS DE DEREITOS HUMANOS

(1) A Lei 10/2021, do 9 de marzo, reguladora da acción exterior e da cooperación para o desenvolvemento de Galicia establece, no seu artigo 80, que son principios orientadores da política pública autonómica de cooperación para o desenvolvemento, entre outros, a centralidade do ser humano como protagonista e destinatario de toda actuación de cooperación para o desenvolvemento, no marco do recoñecemento da súa liberdade e dignidade e da realización efectiva dos dereitos humanos, individuais e colectivos; o exercicio pleno e integral dos dereitos da infancia e a igualdade de xénero, o empoderamento e o exercicio pleno e efectivo dos dereitos das mulleres, desenvolvendo actuacións positivas e considerando nas actuacións as diferentes situacións, condicións e necesidades de homes e mulleres, a todos os niveis e nas distintas fases de planificación, execución e avaliación; e a xustiza, a liberdade e a igualdade nas relacións entre as persoas, as comunidades, os pobos e os países, así como a prevención e resolución pacífica dos conflitos, fortalecendo a convivencia e a paz.

Dispón o artigo 81 desta lei que son obxectivos da política pública autonómica de cooperación para o desenvolvemento, entre outros, o de propiciar sociedades pacíficas, xustas e inclusivas dentro dun marco democrático e de respecto e realización dos dereitos humanos, contribuíndo á superación dos contextos e das situacións de violencia, vulnerabilidade, exclusión e marxinación económica, política, social ou ambiental; así como o de colaborar na creación dunha alianza internacional a favor da acollida de persoas migrantes e exiliadas.

Neste sentido, o V Plan Director da Cooperación Galega (2023-2026), aprobado polo Parlamento de Galicia o día 15 de xuño de 2023, establece como ámbitos estratéxicos a promoción da garantía e defensa dos dereitos humanos, a democracia e o fortalecemento da sociedade civil organizada (AE4) e impulsar a igualdade de xénero cun enfoque feminista, interseccional e de diversidade, o apoderamento e o exercicio de dereitos das nenas, adolescentes e mulleres e o fortalecemento das súas organizacións (AE3); nomea entre os colectivos prioritarios ás persoas defensoras dos dereitos humanos e a sociedade civil organizada en contextos de represión, persecución e regresión democrática e autoritarismo con restrición dos dereitos e as liberdades fundamentais; sinala, entre as prioridades transversais, a igualdade de xénero e recoñece, por último, o papel das persoas defensoras da natureza e do territorio, pobos indíxenas e comunidades tradicionais, fomentando a protección tanto da súa cultura, como do seu territorio e medios de vida.

Por outra banda, no mes de decembro de 2017 aprobouse o documento refundido do Pacto de Estado contra a violencia de xénero, que consta de 10 eixos e un total de 292 medidas competencia tanto da Administración Xeral do Estado, como das Comunidades Autónomas e das entidades locais, o cal recolle varias medidas en

materia de cooperación internacional, tales como promover que no marco da cooperación internacional se destinen recursos para medidas específicas contra a violencia machista dentro dos protocolos de actuación en campos de refuxiados e refuxiadas (trata, agresións sexuais...) (Medida 36 do documento refundido final do Pacto de Estado contra a violencia de xénero) ou Instar a que nos recursos dedicados por España á cooperación internacional para refuxiados e refuxiadas se apliquen medidas específicas para a prevención da violencia machista contra as mulleres e menores de idade, tanto en tránsito como en destino (Medida 37 do documento refundido final do Pacto de Estado contra a violencia de xénero).

O día 25 de novembro de 2021, catro anos despois da aprobación do Pacto de Estado contra a Violencia de Xénero de 2017, a maioría dos grupos políticos con representación parlamentaria asinaron un acordo de renovación do Ditame, onde novamente se plasmou a vontade de todos os actores institucionais de seguir traballando polo cumprimento das medidas do Pacto de Estado contra a Violencia de Xénero e o establecemento dun marco ampliado e permanente para o desenvolvemento de políticas públicas que o fortalezan.

En base a todo o anterior, o 22 de xullo de 2022 a Conferencia Sectorial de Igualdade aprobou o Acordo relativo ao establecemento dun marco de actuación conxunta que garanta a prórroga e permanencia das políticas públicas e os servizos que se derivan do Pacto de Estado contra a Violencia de Xénero. Este acordo ten por obxecto impulsar o deseño de mecanismos de colaboración que garantan a estabilidade orzamentaria e administrativa, de maneira que permitan soste os actuais e futuros servizos vinculados ao Pacto de Estado contra a Violencia de Xénero, así como asegurar a existencia, en todo o territorio do Estado, dun conxunto de servizos mínimos de acordo coas competencias propias de cada administración, que garantan o exercicio efectivo dos dereitos das vítimas de violencia contra as mulleres consagrados na lexislación estatal vixente, e, en particular, na Lei orgánica 1/2004, do 28 de decembro, de medidas de protección integral contra a violencia de xénero, e na Lei orgánica 10/2022, do 6 de setembro, de garantía integral da liberdade sexual.

A Resolución do 16 de marzo de 2023, da Secretaría de Estado de Igualdade e contra a Violencia de Xénero, pola que se publica o Acordo da Conferencia Sectorial de Igualdade, do 3 de marzo de 2023, polo que se aproba o plan conxunto plurianual en materia de violencia contra as mulleres (2023-2027), inclúe no seu Anexo I o Catálogo de referencia de políticas e servizos en materia de violencia contra as mulleres. No apartado 3 deste acordo, relativo á Protección e o acceso á xustiza, inclúense varias medidas para garantir a protección e a seguridade das vítimas de violencia contra as mulleres, e dos seus fillos e fillas, como o impulso de medidas para que as vítimas contan con protección efectiva fronte a represalias ou ameazas, incluso aquelas que non teñan denunciado, así como de medidas para a protección efectiva dos e das profesionais e persoas traballadoras dos servizos de atención ante represalias ou ameazas, especialmente daquelas que atenden a vítimas de trata con fins de explotación sexual.

(2) Antecedentes:

A defensa dos dereitos humanos segue sendo, a pesar do recoñecemento internacional ao labor das persoas defensoras de dereitos humanos, unha actividade de alto risco en moitas partes do mundo, e o é especialmente para as mulleres defensoras de dereitos humanos, as cales enfrontan os mesmos riscos que os homes que defenden dereitos humanos, pero, ademais, deben enfrontar aqueles vinculados a ser muller, polas fortes normas e tradicións socioculturais machistas e a violencia cara ás mulleres exercida en todos os lugares do mundo.

Segundo datos recollidos por Front Line Defenders, en 2021 o Memorial dos Defensores dos Dereitos Humanos investigou os homicidios de 358 defensores e defensoras de dereitos humanos en 35 países. Como en anos anteriores, a maior parte destes homicidios producíronse nas rexións de América e Asia-Pacífico. Os defensores e defensoras de dereitos sobre a terra, o medio ambiente e os pobos indíxenas, cuxas actividades en defensa dos dereitos humanos perturban os intereses económicos de empresas e particulares na minería, a talla e outras industrias extractivas, representaron o 59% do total de homicidios. Numerosas organizacións denuncian a falta de leis e políticas nacionais e internacionais que protexan a seguridade, o benestar e os dereitos propios dos activistas.

Neste contexto xorden os Programas de Protección Temporal, entendidos como estratexias de apoio e acompañamento internacional que dan lugar á protección da vida e a integridade física das persoas defensoras e as súas familias. España conta con varios programas de Protección Temporal para Defensoras e Defensores de Dereitos Humanos, no País Valenciano, Aragón, Cataluña, País Vasco e Asturias, e que contan con financiamento público autonómico e local e da UE a través do mecanismo de Protect Defenders da UE.

O estado español ten un potencial diferencial para apoiar este tipo de programas debido a que conta cun visado de residencia especial dun ano para persoas defensoras de dereitos humanos a través do Programa Español de Apoio e Protección a Defensores de Dereitos Humanos en Risco.

En Galicia se quere contar cun programa de acollida tamén, por iso a Coordinadora Galega de ONGD e as súas organizacións leva traballando varios anos na análise dun posible programa galego que dea respaldo á situación de violencia que sofren as defensoras e defensores de dereitos humanos, e por fin se está en condicións de levalo a cabo.

Neste marco se pretende desenvolver na Comunidade Autónoma de Galicia o primeiro programa galego de acollida temporal a mulleres defensoras de dereitos humanos, co obxectivo de xerar estratexias de acollida temporal que melloren as condicións de seguridade e benestar nas que realizan o seu traballo de defensoría. As mulleres as que se dirixe o programa pertencerán a organizacións e movementos sociais de países nos que a Cooperación Galega ten presenza, que ven ameazada a súa vida ou integridade física e psicolóxica, con motivo do seu labor, contribuíndo a que saian do contexto de risco no que se atopan, fortalecendo as súas capacidades e mellorando o seu benestar. Á súa vez, tamén se crearán espazos nos que se difunda a axenda de defensa de dereitos das súas comunidades, organizacións ou movementos sociais, así como de denuncia das violacións de dereitos humanos das que foi obxecto e de aproximación ao contexto do país.

Dada a concorrência de intereses públicos, de cuxa xestión son responsables a Vicepresidencia Primeira e Consellería de Presidencia, Xustiza e Deportes, a través

da Dirección Xeral de Relacións Exteriores e coa UE, e a Consellería de Promoción do Emprego e Igualdade a través da Secretaría Xeral de Igualdade, ambas consellerías consideran a necesidade de traballar conxuntamente para desenvolver este primeiro Programa Galego de Acolida Temporal a mulleres defensoras de Dereitos Humanos.

As tres organizacións coas que se asina o presente convenio, Solidariedade Internacional de Galicia, Asociación Galega de Comunicación para o Cambio Social (AGARESO) e Asociación Ecos do Sur teñen personalidade xurídica propia e plena capacidade de obrar e contan, así mesmo, con experiencia e competencias en materia de cooperación para o desenvolvemento.

(3) Finalidade: Co fin de promocionar a defensa dos dereitos humanos en países onde a cooperación galega ten presenza, para que a as mulleres defensoras poidan realizar a súa labor de defensoría en condicións seguras tense previsto formalizar o instrumento convencional arriba referido por un período de vixencia que abrangue dende a sinatura e ata o 31 de decembro de 2024.

(4) O convenio ten por obxecto establecer as condicións polas que se rexerá a colaboración entre a Vicepresidencia Primeira e Consellería de Presidencia, Xustiza e Deportes, a Consellería de Promoción do Emprego e Igualdade e as organizacións non gobernamentais Solidariedade Internacional de Galicia, Asociación Galega de Comunicación para o Cambio Social (AGARESO) e Asociación Ecos do Sur para a execución do "I Programa galego de acolida temporal a mulleres defensoras de dereitos humanos".

(5) Tendo en conta a singularidade deste proxecto, que ven determinada polo feito de ser un proxecto colectivo e participado por varias entidades galegas con experiencia no eido da cooperación para o desenvolvemento, conscientes de que é preciso aunar esforzos para promocionar a defensa dos dereitos humanos en países onde a cooperación galega ten presenza, para que a as mulleres defensoras dos dereitos humanos poidan realizar a súa labor de defensoría en condicións seguras; e as actividades obxecto do proxecto, que son de claro interese público, a natureza da coordinación establecida entre as entidades destinatarias, a colaboración coas Administracións públicas atendendo aos principios de eficacia, concentración, coordinación e sinerxía, aunando esforzos para promocionar a defensa dos dereitos humanos en países onde a cooperación galega ten presenza e establecendo estratexias de acolida temporal que melloren as condicións de seguridade e benestar nas mulleres que realizan o seu traballo de defensoría, xustifican que a axuda se tramite por medio dunha concesión directa a través da formalización dun convenio de colaboración, ao amparo do establecido no artigo 26 da Lei 9/2007, do 13 de xuño, de subvencións de Galicia, ao non ser posible promover a concorrencia pública.

(6) A Vicepresidencia Primeira e Consellería de Presidencia, Xustiza e Deportes, do custo total do proxecto, que ascende a cincuenta mil cincocentos oitenta e seis euros con corenta e oito céntimos (50.586,48 €), aboará a Solidariedade Internacional de Galicia a contía máxima de corenta e oito mil doce euros (48.012,00 €) con cargo á

aplicación orzamentaria 06.07.331A.481.0 do orzamento vixente para o ano 2023 e do orzamento para 2024, unha vez tramitada a modificación orzamentaria procedente da Consellería de Promoción do Emprego e Igualdade no estado de gastos da Vicepresidencia Primeira e Consellería de Presidencia, Xustiza e Deportes prevista no Acordo de colaboración entre Vicepresidencia Primeira e Consellería de Presidencia, Xustiza e Deportes e a Consellería de Promoción do Emprego e Igualdade asinado con data 17 de outubro de 2023, conforme á seguinte distribución:

Aplicación orzamentaria	Ano 2023	Ano 2024
06.07.331A.481.0	9.521,28€	38.490,72€
TOTAL	48.012,00€	

A achega da Consellería de Promoción do Emprego e Igualdade, por importe de vinte e catro mil seis euros (24.006,00 €), distribuídos en 4.760,64€ na anualidade 2023 e 19.245,36€ en 2024, con cargo a aplicación orzamentaria 11.20.313D.481.2, realízase mediante a correspondente modificación orzamentaria da aplicación orzamentaria 06.07.331A.481.0 da Vicepresidencia Primeira e Consellería de Presidencia, Xustiza e Deportes, segundo o Acordo de colaboración entre Vicepresidencia Primeira e Consellería de Presidencia, Xustiza e Deportes e a Consellería de Promoción do Emprego e Igualdade asinado con data 17 de outubro de 2023.

(7) Polo exposto, considérase xustificada a utilización do instrumento do convenio para articular as actuacións de referencia, quedando o dito convenio fóra do ámbito de aplicación da Lei 9/2017, de 8 de novembro, de Contratos do Sector Público, pola que se traspoñen ao ordenamento xurídico español as Directivas do Parlamento Europeo e do Consello 2014/23/UE e 2014/24/UE, de 26 de febreiro de 2014, con independencia de que, ao abeiro do previsto no artigo 4 da dita norma, lle sexan de aplicación os principios desta lei para resolver as dúbidas e lagoas que se poidan presentar.

Asinado electronicamente en Santiago de Compostela
Director xeral de Relacións Exteriores e coa UE
Jesús Gamallo Aller

